

Nr 14

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om viss höjning av det skattefria bottenbeloppet vid den statliga förmögenhetsbeskattningen.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I:64 av herr *Gösta Jacobsson m. fl.* samt II:98 av herrar *Darlin* och *Nordgren* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förordningen om statlig förmögenhetsskatt, att det skattefria bottenbeloppet för den statliga förmögenhetsskatten höjes från 80 000 kronor till 100 000 kronor, samt att förmögenhetsskatt icke skall utgå å den del av förmögenhet, som understiger sistnämnda belopp».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 64.

Enligt den lydelse 10 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt har enligt beslut av 1957 års riksdag utgå sådan skatt beträffande fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag och vissa familjestiftelser endast för förmögenheter överstigande 80 000 kronor. Skatten utgår enligt 11 § 1 mom. efter en skiktskala, i vilken den lägsta skattesatsen, 5 promille, gäller för den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 80 000 men icke 100 000 kronor, och den högsta skattesatsen, 18 promille, för den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger 1 000 000 kronor. För äkta makar beräknas beskattningsbar förmögenhet gemensamt, och skattepliktsgränsen är för dem liksom för ensamstående bestämd till 80 000 kronor. Enligt stadgande i 11 § 2 mom. skall vissa föreningar, samfund och samfälligheter erlagga förmögenhetsskatt med en och en halv promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 5 000 kronor. För fysisk person och oskift dödsbo gäller en bestämmelse i 9 § enligt vilken en reducering av förmögenhetsskatten sker vid ringa eller ingen inkomst. Den beskattningsbara förmögenheten skall nämligen icke beräknas högre än trettio gånger den sammanräknade nettoinkomsten, dock minst till hälften av den skattepliktiga förmögenheten.

Den senaste höjningen av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen skedde år 1957 på förslag av arvsskattesakkunniga och betraktades som ett provisorium i avvaktan på de sakkunnigas slutliga prövning av

arvs- och förmögenhetsbeskattningens utformning. Genom den då vidtagna uppräknigen från 50 000 kr. till 80 000 kr. avsågs främst att neutralisera verkningarna av den höjning av fastighetstaxeringsvärdena, som kunde förväntas genom 1957 års allmänna fastighetstaxering.

I sitt slutliga betänkande, SOU 1957:48, ansåg sig arvsskattesakkunniga inte böra föreslå ytterligare höjning av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen än vad som provisoriskt genomförts år 1957. De sakkunniga anförde härom bl. a.

Sammanfattningsvis kan sägas att en högre skattepliktsgräns än 80 000 kronor icke synes vara motiverad vare sig med hänsyn till den allmänna sociala och ekonomiska utvecklingen eller — ännu mindre — i betraktande av förändringarna av penningvärdet. Av vad tidigare nämnts framgår att — även om de nya taxeringsvärdena blivit något högre än förut antagits — en skattepliktsgräns vid 80 000 kronor likväl kommer att i väsentlig mån motverka följderna av taxeringsvärdeshöjningen. Denna skattepliktsgräns medför befrielse från förmögenhetsskatt för sådana jordbruksfastigheter och rörelser, som kunna anses jämförliga med arbetsredskap och liknande. Vidare bör bemärkas att redan en skattepliktsgräns vid 80 000 kronor medför en större skattelättnad för ägare av annan fastighet än som är motiverad enbart med hänsyn till den höjda taxeringsnivån för dylik fastighet. En högre skattepliktsgräns skulle därför medföra ett icke motiverat gynnande av ägare till sådan fastighet liksom — i ännu högre grad — av förmögenhetsägare, som ha sina tillgångar placerade annorledes än i fastighet. Härjämte bör icke bortses från det skattebortfall som skulle bli följden av en ytterligare höjning av skattepliktsgränsen.

I enlighet med det ovan anförda ha arvsskattesakkunniga icke funnit anledning föreslå någon annan skattepliktsgräns vid förmögenhetsbeskattningen än 80 000 kronor. Icke heller i fråga om skatteskalen i övrigt ha de sakkunniga ansett tillräckliga skäl till ändring föreligga.

Frågan om förmögenhetsskattens utformning är en av de frågor som omfattas av allmänna skatteberedningens utredningsuppdrag. I direktiven för skattesystemutredningen anföres bl. a. följande.

Utredningen bör vidare uppmärksamma de frågor som sammanhänger med beskattningen av förmögenhet och dess avkastning. Nuvarande regler innebär i princip att förmögenhetsinkomst beskattas hårdare än arbetsinkomst, där förmögenheten underkastas särskild beskattning. Häremot kan i och för sig inte resas någon invändning. Förmögenhetsbeskattningen tillhör emellertid de frågor som ständigt står under diskussion, och den bör helt naturligt ingå i den allmänna omprövning av beskattningen som skall ankomma på utredningen. Bland de spörsmål på förmögenhetsbeskattningens område som blivit föremål för diskussion kan särskilt nämnas det förhållandet att förmögenhetsskatten i förening med inkomstskatten på avkastningen i vissa fall kan ta så gott som hela avkastningen i anspråk. Det har också ifrågasatts det berättigade i att ta ut förmögenhetsskatt på förmögenhet som är nedlagd i produktionsmedel, t.ex. i lantbruk. Å andra sidan har påpekats att värdestegringsvinster under nuvarande förhållanden i stor utsträckning icke beskattas. Erinras kan bl.a. att vissa närliggande spörsmål

för närvarande prövas inom den kommitté som har att utreda frågan om värdebeständiga lån.

I de förevarande motionerna framhålles bl. a. att penningvärdesförsämringen fortskridit sedan år 1957, då gällande skattepliktsgräns fastställdes. Den torde ha uppgått till 10—15 procent. Penningvärdesförsämringen har medfört en automatisk skärpning av förmögenhetsskatten, som därigenom i många fall kommit att verka mycket betungande för de skattskyldiga, även för sådana med begränsade inkomster. Därtill kommer att förmögenhetens nominellt stegrade värde ofta icke medfört motsvarande ökning av förmögenhetens avkastning. Att uppmärksamma är att för mindre företagare förmögenheten till väsentlig del består av fordringar, lager och maskiner eller fabriksfastigheter och för jordbrukarna av bl. a. kreatur och maskiner. Kapitalet är i detta fall ett arbetsredskap; den extra skatten därpå är därför särskilt kännbar. Förmögenhetsskatten är slutligen såsom sådan ägnad att motverka det sparande som ur samhällets synpunkt framstår såsom önskvärt.

De vid 1961 års höstriksdag fastställda ändrade Ortsavdragen och skatteskalorna för *inkomstskatten* innebar en justering, föranledd av penningvärdesförsämringen. Skäl torde föreligga att även vidtagna motsvarande justering i fråga om förmögenhetsskatten. Den mest angelägna uppgiften torde vara att höja det skattefria bottenbeloppet, lämpligen till 100 000 kronor. Det hade i och för sig varit befogat att även vidtagna en justering av skatteskalorna, vilka blev oförändrade vid 1957 års höjning av bottenbeloppets storlek. En sådan justering torde emellertid icke kunna göras utan närmare utredning, och det torde vara att utgå ifrån att sådan utredning kommer att göras av den allmänna skatteberedningen.

Utskottet

Enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt utgöres för närvarande sådan skatt av fysiska personer, oskifta dödsbon m. fl. för beskattningsbara förmögenheter överstigande 80 000 kr. Skatten utgår efter en skiktskala, i vilken den lägsta skattesatsen, 5 promille, gäller för den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger 80 000 men inte 100 000 kr. I skiktet närmast däröver är skattesatsen 8 promille. Högsta skattesatsen 18 promille gäller för den del av beskattningsbar förmögenhet som överstiger 1 milj. kr.

I de förevarande motionerna yrkas höjning av det skattefria bottenbeloppet till 100 000 kr samt beträffande förmögenheter över detta belopp skattefrihet för den del av förmögenheten som understiger 100 000 kr. Ett bifall till yrkandet innebär således bl. a. att förmögenhetsskatten i de lägen den fortfarande skulle uttas sänkes med 100 kr.

Utskottet vill erinra om att den nuvarande skattepliktsgränsen, 80 000 kr,

fastställdes år 1957. Genom höjningen från den tidigare gällande gränsen, 50 000 kr, avsågs att i stort sett neutralisera verkningarna i förmögenhetskattehanseende av den höjning av taxeringsvärdena som kunde förväntas genom 1957 års allmänna fastighetstaxering. Höjningen var provisorisk, men då beslutet omprövades påföljande år i samband med den då beslutade omläggningen av arvsbeskattningen, ansågs skäl inte föreligga att göra en ytterligare höjning. Utskottet vill härjämte anmärka att någon ny allmän fastighetstaxering inte ägt rum sedan år 1957 och att den taxering av detta slag, som skulle ha skett innevarande år, genom beslut av 1960 års riksdag uppskjutits till år 1964.

Utän närmare utredning är utskottet inte berett att på sätt motionärerna förordat tillstyrka en generell höjning av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen. Såsom framhålls i motionerna ingår förmögenhetsskatten i den allmänna omprövning av beskattningen som för närvarande pågår inom den till allmänna skatteberedningen hörande skattesystemutredningen. Givetvis kommer vid denna översyn även frågan om skattepliktsgränsens höjd att prövas. Enligt utskottets mening bör resultatet av utredningens arbete i denna del avvaktas innan ställning tas till de i motionerna föreslagna lagstiftningsåtgärderna. Med det anförda avstyrker utskottet de förvarande motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 64 av herr Gösta Jacobsson m. fl. samt II: 98 av herrar Darlin och Nordgren om viss höjning av det skattefria bottenbeloppet vid den statliga förmögenhetsbeskattningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 februari 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Erik Jansson, Söderquist, Gustaf Elofsson, Oscar Carlsson, Stefansson, Wårnberg och Gösta Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Nilsson i Svalöv, Kårlander, Vigelsbo, Engkvist, Magnusson i Borås, Rydén, Andersson i Essvik och fru Nettelbrandt.

Reservationer:

I) av herrar *Hagberg, Gösta Jacobsson, Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I:64 av herr Gösta Jacobsson m. fl. samt II:98 av herrar Darlin och Nordgren måtte antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 150 000 kronor: åtta promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 100 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

150 000 men icke	200 000 kr:	400 kr för	150 000 kr och 10 ‰ av återstoden;
200 000 »	» 400 000 »:	900 » »	200 000 » » 13 ‰ » ;
400 000 »	» 1 000 000 »:	3 500 » »	400 000 » » 16 ‰ » ;
1 000 000 kr		: 13 100 » »	1 000 000 » » 18 ‰ » .

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla beträffande 1963 års taxering samt beträffande eftertaxering för 1963 eller tidigare år.

II) av herrar *Gustaf Elofsson* och *Vigelsbo*, vilka ansett, att den del av utskottets yttrande, som börjar å s. 3 med orden »Utskottet vill erinra» och slutar å s. 4 med orden »de förevarande motionerna», bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att det nuvarande skattefria bottenbeloppet för den statliga förmögenhetsskatten, 80 000 kronor, fastställdes redan 1957. Såsom framhålles i de förevarande motionerna har sedan dess en fortsatt penningvärdeförsämring ägt rum, vilken medfört en automatisk skärpning av förmögenhetsbeskattningen. Utskottet finner det angeläget, att denna skatteskarvning elimineras. Förmögenhetsskatten ingår i den allmänna omprövning av beskattningen, som för närvarande pågår inom den till allmänna skatteberedningen hörande skattesystemutredningen. Utskottet vill i sammanhanget erinra om det vid fjolårets riksdag framförda förslaget om särskild höjning av skattepliktsgränsen för äkta makar, förslagsvis till 120 000 kronor, om motsvarande gräns för ensamstående utgör 80 000 kronor. Det måste enligt utskottets mening vara otillfredsställande, att förmögenhetsskatten utgår efter samma grunder för äkta makar som för ensamstående. En omfördelning med hänsyn till den i allmänhet lägre skattekraften hos äkta makar bör ske i samband med den justering av skattepliktsgränsen, som penningvärdeförsämringen motiverar. Utskottet vill understryka angelägenheten av att dessa frågor skyndsamt prövas vid den pågående skatteöversynen, så att förslag snarast kan föreläggas riksdagen.

Utskottet vill i sammanhanget vidare framhålla vikten av att vid pågående skatteöversyn särskild uppmärksamhet ägnas åt vissa med förmögenhetsbeskattningen sammanhängande problem. Ett ofta framfört önskemål är rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för förmögenhetsskatten såsom utgift för inkomstens förvärvande. Men framför allt bör uppmärksamheten riktas på de principiella sammanhangen. Med nuvarande regler har man utgått från att förmögenhetsinkomsten har större skattekraft än annan inkomst, såtillvida att den som äger en förmögenhet har mindre behov att spara för kommande tid och alltså av sin inkomst kan avstå mera i skatt än den som måste reservera en del av inkomsten för framtida behov. Härmed beskattas även förmögenhet, som inte lämnar avkastning. Även om det i vissa avseenden finns skäl för en sådan bedömning av skattekraften, kan den enligt utskottets mening inte godtagas som någon mera generell regel. Det måste sålunda anses oriktigt, att den som för kommande tid bygger upp ett sparande i exempelvis bank eller eget företag skall drabbas av en hårdare beskattning än den som får sin trygghet garanterad genom exempelvis ATP-försäkringen. I den mån beskattningen drabbar förmögenhet, som inte lämnar avkastning, blir det i realiteten antingen en högre beskattning av vederbörandes arbetsinkomst eller en förtäring av kapital, med vilket han arbetar i näringslivet. Sistnämnda förhållanden kan sägas utgöra problem särskilt för jordbruk och andra mindre företag. Från nämnda utgångspunkter framstår de gällande reglerna för förmögenhetsbeskattningen som föråldrade och oförenliga med principen om skatt efter bärkraft. En sådan omläggning av beskattningen av förmögenhet och förmögenhetsinkomst måste enligt utskottets mening ske, att skatten uttages

endast på den verkliga avkastningen. Utskottet vill understryka angelägenheten av att dessa synpunkter tillgodoses vid den pågående översynen av skattesystemet.